

др Милан Шкулић
професор Правног факултета
Универзитета у Београду

ПОЈАМ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛИТЕТА

*Основни
Феноменолошки, Кривичноправни Кривичнопроцесни и
Криминалистички аспекти
3. део (кривична дела)*

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Кривична дела чије је извршење карактеристично за активности организованог криминалитета
- Разне врсте кривичних дела
- Опште поделе

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Кривична дела о.к.
- - Злочиначко удруживање (сада преименовано...)
- - Договор за извршење кривичног дела
- сличности и разлике

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Удруживање ради вршења кривичних дела**
- **Први основни облик** се састоји у организовању групе која има за циљ вршење кривичних дела за која се може изрећи казна затвора од три године или тежа казна, ако законом за такво организовање није предвиђена тежа казна.
- **Други основни облик** постоји када се организује организована криминална група.
- **Лакши облик** у односу на овај први основни облик постоји када извршилац постане припадник овакве групе.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Организована криминална група у складу са чланом 112 став 35 КЗ,** представља групу од три или више лица, која постоји одређено време и делује споразумно у циљу вршења једног или више кривичних дела за која је прописана казна затвора од четири године или тежа казна,
- а ради непосредног или посредног стицања финансијске или друге користи.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Договор за извршење кривичног дела**
- **Договарање** са другим извршења кривичног дела је суштински посматрано активност која се састоји у *припремању* кривичног дела за шта се по правилу не одговара, али се од овог начелног става може одступити
- 4 “фазе” у остварењу кривичног дела...
- Кад се још кажњава за припремање ?
- Радња извршења - постизање договора између једног или више лица о извршењу кривичног дела за које се може изрећи казна од пет година затвора или тежа казна.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Нека типична кривична дела о.к.
- зашто ?
- профитна/непрофитна/комбинован
а...
- Изнуда
- „Прање“ новца
- Отмица

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **ИЗНУДА**
- *пет облика:*
- основни облик и четири тежа облика.
- Основни облик изнуде - принуђавањЕ неког лица силом или претњом, да нешто учини или не учини на штету своје или туђе имовине, при чему учинилац поступа у намери прибављања себи или другом противправне имовинске користи.
- Радња извршења - принуђавање пасивног субјекта
- два облика принуде код изнуде:
 - 1) сила
 - 2) претња.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- У погледу радње извршења кривично дело изнуде има сличности с кривичним делом разбојништва, а у погледу последице са кривичним делом преваре
- Зашто и шта може бити спорно...

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Први и други тежи облици изнуде су квалификовани износ противправне имовинске користи која је извршењем изнуде прибављена.
- 450.000
- 1.500.000
- Трећи тежи облик изнуде алтернативно прописане ситуације:
 - 1) учинилац се бави вршењем изнуде или је
 - 2) изнуда извршена од стране групе.
- Четврти тежи, односно најтежи облик изнуде, постоји с обзиром на начин извршења као квалификаторну околност - ако су основни облик овог кривичног дела, или његови тежи облици, извршени од стране организоване криминалне групе

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Отмица**
- код нас није увек сматрана кривичним делом које је карактеристично за деловање експоната организованог криминалитета,
- али је то баш у пракси убедљиво демантовано...
- бројни примери ...
- Отмица је кривично дело које се одликује прилично великом *тамном бројком*.
- зашто ...
- У пракси су присутне и *фингиране отмице* које се могу испољити у два основна облика:
- „Отети“ може да фингира сопствену отмицу, ради ослобађања других обавеза...
- „Отети“ може да фингира сопствену/другу отмицу у циљу да себи блиска лица “принуди” на плаћање итд. ...

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- подела према **циљу отмице:**
- 1) Отмице извршене у циљу остварења другог кривичног дела, када се отмица појављује као његов појавни облик, део његовог садржаја, или је усмерена на олакшање извршења, односно прикривање тог кривичног дела
- 2) политичке отмице,
- 3) отмице из *користољубља*;
- 4) отмице ради остваривања других циљева

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Кривично дело отмице има
- основни облик и
- четири тежа облика
- Основни облик кривичног дела отмице се састоји у одвођењу или задржавању неког лица, употребом силе, претње, обмане или на други начин, са намером да се он не пусти на слободу док се од њега или другог лица не изнуди новац или каква друга имовинска корист или док се он или друго лице не принуде да нешто друго учине, не учине или трпе

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Тежи облици кривичног дела отмице постоје у случајевима постојања следећих квалификаторних околности:
- 1) карактер и усмереност претње – ако се отетом лицу прети убиством или тешком телесном повредом;
- 2) узраст жртве – ако је отето малолетно лице;
- 3) дужина киднаповања – ако је отето лице задржано дуже од 10 дана;
- 4) начин извршења у следећим модалитетима:
 - а) ако је према отетом лицу поступано на свиреп начин,
 - б) уколико је отмица извршена од стране групе, те
 - в) ако је отмицу извршила организована криминална група;
- 5) тежина последице – уколико је отетом лицу тешко нарушено здравље или су наступиле друге тешке последице, односно уколико је услед отмице наступила смрт жртве, тј. пасивног субјекта

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Кривична дела која се односе на забрањене психоактивне супстанце
- Неовлашћена производња, држање и стављање у промет опојних дрога
- Омогућавање уживања опојних дрога

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Према својим фармаколошким и хемијским својствима, али и према дејству на људе који их користе, опојне дроге могу да буду:
 - 1) халуциногене,
 - 2) депресорне
 - 3) стимулативне

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Неовлашћена производња и стављање у промет опојних дрога**
- Основни облик овог кривичног дела се састоји у неовлашћеној производњи, преради, продаји, нуђењу на продају, куповини, држању или преношењу ради продаје, посредовању у продаји или куповини, или неовлашћеном стављању у промет на други начин, супстанци или препарата који су проглашени за опојне дроге
- Први тежи облик кривичног дела неовлашћене производње, држања и стављања у промет опојних дрога постоји у два **алтернативно** прописана случаја:
- 1) ако нека од радњи извршења основног облика буде извршена од стране групе
- 2) ако је учинилац овог кривичног дела организовао мрежу за препродаваца или мрежу посредника
- други тежи (најтежи облик) – организована криминална група

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- два посебна облика кривичног дела
- 1) неовлашћено узгајање биљака које представљају сировину за производњу забрањених психоактивних супстанци, 2) неовлашћено прављење, набављање, поседовање или давање на употребу опреме, материјала или супстанци за које се зна да су намењене за производњу опојних дрога

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Неовлашћено држање опојних дрога**
- *Ratio legis*
- *in dubio pro reo ...*
- ко неовлашћено држи у мањој количини и за сопствену употребу, супстанце или препарате који су проглашени за опојне дроге
- шта може бити спорно...
- “богати” и “сиромашни” наркомани...

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Омогућавање уживања опојних дрога**
- радње подстрекавања и помагања
- зашто и када је имало више смисла...
- *ОСНОВНИ ОБЛИК:*
- 1) навођење другог на уживање опојне дроге (вид подстрекавања),
- 2) давање опојне дроге другом да је ужива он или друго лице, 3
-) стављање на располагање просторије ради уживања опојне дроге или
- 4) омогућавање другом на други начин да ужива опојну дрогу

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- два тежа облика
- Први тежи облик овог кривичног дела постоји уколико егзистира нека од алтернативно наведених отежавајућих околности:
 - 1) ако је дело учињено према малолетном лицу (узраст као квалификаторна околност),
 - 2) уколико је дело учињено према више лица (број пасивних субјеката као квалификаторна околност) и
 - 3) ако је дело изазвало нарочито тешке последице (тежа последица као квалификаторна околност).
- други тежи облик – смрт неког лица...

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Посредовање у вршењу проституције**
- основни и тежи облик
- **основни облик**
- 1) подстрекавање на проституцију где спада: а) навођење или б) подстицање на проституцију или
- 2) предаја другоме ради вршења проституције или
- 3) пропагирање или рекламирање проституције путем средстава јавног информисања или других сличних средстава.
- Тежи облик - према малолетном лицу
-

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Трговина људима**
- основни облик, пет тежих облика и неке посебне облике
- Основни облик трговине људима се састоји у врбовању другог лица, превозењу, пребацивању, предаји, продаји, куповини, посредовању у продаји, сакривању или држању другог лица, што се чини коришћењем силе или претње, довођењем у заблуду или одржавањем у заблуди, злоупотребом овлашћења, поверења, односа зависности или тешких прилика другог, односно задржавањем личних исправа или давањем или примањем новца или друге користи а у циљу експлоатације његовог рада, принудног рада вршења кривичних дела, проституције или друге врсте сексуалне експлоатације, просјачења, употребе у порнографске сврхе, успостављања ропског или њему сличног односа, ради одузимања органа или дела тела, или ради коришћења у оружаним сукобима.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Први тежи облик** трговине људима постоји ако је основни облик овог кривичног дела учињен према малолетном лицу
- **Други и трећи тежи облик** су квалификовани тежином наступелих последица услед извршења основног облика овог кривичног дела, односно његовог облика који се односи на малолетно лице
- смрт
- тешка телесна повреда
- **Четврти тежи облик** трговине људима алтернативно постоји:
 - 1) када се учинилац бави таквим кривичним делом или
 - 2) када је трговина људима извршена од стране групе.
- Пети тежи облик - организоване криминална група

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Први *посебни облик* трговине људима постоји када је учинилац знао или је могао знати да је лице жртва трговине људима, па искористи његов положај или другом омогући искоришћавање положаја жртве, ради експлоатације
- 2. п.о. - учинилац извршио први посебни облик трговине људима у односу на малолетно лице, а при том је знао или је могао знати да се ради о малолетном лицу

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Омогућавање злоупотребе остваривања права азила у
страној држави
- Омогућавање злоупотребе остваривања права азила у
страној држави
- 1) вршење или организовање транспорта,
- 2) пребацивање,
- 3) прихват,
- 4) смештај,
- 5) скривање,
- 6) било који други начин којим се омогућава да
држављанин Србије лажним приказивањем угрожености
његових људских права и слобода, у иностранству
затражи азил.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Кријумчарење**
- нека врста „класичне“ активности одређених организованих криминалних група
- прохибиција у САД
- основни облик алтернативно :
- 1) бављење преношењем робе преко царинске линије, уз избегавање мере царинског надзора или
- 2) преношење робе преко царинске линије уз избегавање царинског надзора када постоји бар једна од следећих алтернативно прописаних околности:
 - а) ако је лице које преноси робу наоружано,
 - б) уколико се преношење робе реализује у групи или
 - в) ако се преношење робе врши уз употребу силе или претње

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- тежи облик
- 1) бављење продајом, растурањем или прикривањем неоцарињене робе или 2)
- организовање мреже препродаваца или посредника за растурање робе која је неоцарињена

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Кривична дела корупције**
- опште особине
- консенсуална кривична дела
- ко је жртва ?
- доказне тешкоће ...

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Злоупотреба службеног положаја**
- основни облик и два тежа облика
- Основни облик - када службено лице искоришћавањем свог службеног положаја или овлашћења, прекорачење граница свог службеног овлашћења или невршењем своје службене прибави себи или другом какву корист, другом нанесе штету или теже повреди права другог
- тежи облици – висина користи
- 450.000
- 1.500.000

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Трговина утицајем**
- промена некадашњег назива
- Први основни облик - захтевање или примање награде или какве друге користи за себе или другог, непосредно или преко трећег лица, да се коришћењем свог службеног или друштвеног положаја или стварног или претпостављеног утицаја, посредује да се изврши или не изврши нека службена радња.
- Други основни облик - другом лицу непосредно или преко трећег лица обећа, понуди или да награда или каква друга корист, да коришћењем свог службеног или друштвеног положаја или стварног или претпостављеног утицаја, посредује да се изврши или не изврши нека службена радња
- активно и пасивно, слично подмићивању...

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Трећи основни облик - (нај)тежи од основних облика овог кривичног дела и он постоји када учинилац користећи свој службени или друштвени положај, стварни или претпостављени утицај, посредује да се
- изврши службена радња која се **не би смела** извршити или
- да се не изврши службена радња која би се **морала** извршити
- **четврти основни облик** – непосредно или преко трећег лица обећа, понуди или да награда или каква друга корист, да користећи свој службени или друштвени положај, односно стварни или претпостављени утицај, посредује да се изврши службена радња која се не би смела извршити или да се не изврши службена радња која би се морала извршити.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Примање и давање мита – активно и пасивно подмићивање**
- Примање мита - три облика:
 - 1) право пасивно подмићивање,
 - 2) неправо пасивно подмићивање и
 - 3) накнадно пасивно подмићивање,
- као и један тежи облик и један посебан облик

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Право пасивно подмићивање постоји када службено лице непосредно или посредно захтева или прими поклон или какву другу корист, или прими обећање поклона или какве друге користи за себе или другог, да у оквиру свог службеног овлашћења, или у вези са својим службеним овлашћењем, изврши службену радњу коју не би смело извршити, или да не изврши службену радњу коју би морало извршити.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Неправо пасивно подмићивање постоји када службено лице захтева или прими поклон или какву корист или прими обећање поклона или какве користи за себе или другог, да у оквиру свог службеног овлашћења, или у вези са својим службеним овлашћењем, изврши службену радњу коју би морало извршити, или да не изврши службену радњу коју не би смело извршити

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Накнадно пасивно подмићивање постоји када службено лице лице у предузећу, установи или другој организацији, после извршења службене радње коју не би смело извршити, односно неизвршења службене радње коју би морало извршити, а у вези с њом, захтева или прими поклон или какву другу корист.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- (нај)тежи облик примања мита постоји када службено лице изврши право или неправо активно подмићивање, тј. уопште прими мито у вези са откривањем кривичног дела, покретањем ил вођењем кривичног поступка, изрицањем или извршењем кривичне санкције

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- посебан облик кривичног дела
примања мита постоји када неки од
основних облика овог кривичног
дела
- учини
- страно службено лице

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Давање мита**
- *корелативно ...*
- *Право и неправо подмићивање представљају основне облике кривичног дела давања мита, а ово кривично дело, поред тога, има и један посебан облик*

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Право активно подмићивање постоји када се службеном или другом лицу учини или обећа поклон или каква друга корист, да у оквиру свог службеног овлашћења или у вези са својим службеним овлашћењем, изврши службену радњу коју не би смело да изврши, или да не изврши службену радњу коју би морало извршити, или када се посредује при оваквом подмићивању службеног лица.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- могућност да се учинилац кривичног дела давања мита, који је мито дао на захтев службеног лица, ослободи од казне, уколико је пријавио дело пре његовог откривања или сазнања да је дело откривено

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Посредовање при подмићивању службеног или другог лица такође представља једну од радњи извршења давања мита.
Посредовање представља врсту помоћи у реализацији подмићивања

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Кривична дела против привреде
- опште особине
- **Прање новца**
- Радња извршења основног облика:
- 1) извршење конверзије или преноса имовине са знањем да та имовина потиче од кривичног дела, у намери да се прикрије или лажно прикаже незаконито порекло имовине;
- 2) прикривање или лажно приказивање чињеница о имовини са знањем да та имовина потиче од кривичног дела; те
- 3) стицање, држање или коришћење имовине са знањем, у тренутку пријема да та имовина потиче од кривичног дела.

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- Први тежи облик кривичног дела прања новца је квалификован износом – 1.500.000
- Други тежи облик кривичног дела прања новца постоји када се основни или први тежи облик овог кривичног дела изврши у групи ...
- први лакши облик - **имовина коју је учинилац сам прибавио извршењем кривичног дела**
- други лакши облик - са елементима нехата

Кривичноправни аспекти организованог криминалитета

- **Пореска утаја**
- основни облик и два тежа облика
- Основни облик:
- у намери потпуног или делимичног избегавања одређених фискалних обавеза у виду плаћања пореза, доприноса или других прописаних дажбина:
- 1) давање лажних података о законито стеченим приходима, о предметима или другим чињеницама које су од утицаја на утврђивање фискалних обавеза;
- 2) непријављивање у случају обавезне пријаве законито стечених прихода, односно предмета или друге чињенице које су од утицаја на утврђивање фискалних обавеза;
- 3) прикривање на други начин података који се односе на утврђивање фискалних обавеза
- 150.000
- тежи облици износ – 1.500.000, 7.500.000

Професор др Милан Шкулић

ХВАЛА НА ПАЖЊИ